

УДК: 595.78 (477.74)

СОВКОПОДІБНІ ЛУСКОКРИЛІ (LEPIDOPTERA, NOCTUOIDEA) ДУНАЙСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Халаїм Є. В.

Совкоподібні лускокрилі (Lepidoptera, Noctuoidea) Дунайського біосферного заповідника Одеської області. - Є. В. Халаїм. - На основі власних досліджень та літературних даних наводиться 124 види для території Дунайського біосферного заповідника. З них 9 видів – вперше для Одеської області.

Ключові слова: Noctuoidea, Одеська область, Дунайський біосферний заповідник

Адреса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Шампанський пров. 2, м. Одеса, Україна, 65058, e-mail: halaim2005@rambler.ru

Noctuoidea of Danube Biosphere Reserve in Odessa region. - Ye. Khalaim. - On the basis of own research and literature data are given 124 species for Danube Biosphere Reserve. 9 species were first found in the Odessa region.

Key words: Noctuoidea, Odessa region, Danube Biosphere Reserve

Address: Odessa I. I. Mechnikov national university, Shampansky lane, 2, Odessa, Ukraine, 65058, e-mail: halaim2005@rambler.ru

Вступ

Надродина Noctuoidea займає одне з провідних місць в ряді Lepidoptera. Видовий склад та розповсюдження совкоподібних в Україні залишаються недостатньо вивченими, що ускладнює розробку ефективних методів боротьби із шкідниками, охорону рідкісних та зникаючих видів. До територій зі слабкою вивченістю відноситься і південь Одеської області, в тому числі і українська частина дельти Дунаю.

Дунайський біосферний заповідник створено 10.08.1998 на базі природного заповідника «Дунайські плавні». Його площа складає 50252,9 га. Рельєф заповідника рівнинний, поверхня майже горизонтальна з невеликим підвищенням в північній частині. Найбільш високими природними елементами території є піщані дюни Жебріанської гряди, приморські та приусліві гряди. В гідрологічному плані Дунайська дельта має добре розвинуту систему рукавів першого та другого порядків. Гідрологічний режим заповідних територій майже повністю зумовлений гідрологією Дунаю.

В роботі «Біорізноманітність Дунайського біосферного заповідника, збереження та управління» Єрмоленко В. М. вказує 28 видів

Noctuoidea з території заповідника [1]. В «Аннотованому каталозі совок фауни України» для м. Вилкове наводиться 1 вид: *Drasteria cailino* (Lefebvre, 1827) [2]. Найбільш цікаві знахідки польового сезону 2012 р. нами вже були опубліковані [4]. Таким чином, згідно літературних джерел, загальна кількість совкоподібних, відмічених на території заповідника, складає всього 37 видів.

Матеріал та методи досліджень

Матеріал збирався на території м. Вилкове під час п'яти виїздів (18-23.07.2012; 02-05.05.2013; 17-19.08.2013; 12-13.10.2013; 09-10.11.2013). Місце збору знаходиться в зоні антропогенних ландшафтів Дунайського біосферного заповідника.

Метеликів збирали стандартними для цієї групи методами: лов вночі на штучні джерела світла та ароматичні наживи. В деяких випадках метеликів збирали на преімагінальній стадії розвитку і виводили дорослих комах в лабораторних умовах. Більша частина зібраного матеріалу зберігається в колекції автора. Ідентифікацію метеликів проводили по низці вітчизняних та зарубіжних визначників [3, 5-19].

В окремих випадках визначення проводилось за будовою генітального апарату.

Результати та обговорення

За період досліджень нами виявлено на території Дунайського біосферного заповідника 106 видів совкоподібних. Із них 9 видів вперше відмічені на території Одеської області (в тексті відзначені – «+»). Разом з літературними даними їх кількість складає 124 види.

Notodontidae Stephens, 1829

Cerura vinula (Linnaeus, 1758): [1].

Furcula furcula (Clerck, 1759): 04.05.2013 – 1 екз.

+ *Furcula bifida* (Brahm, 1787): 03.05.2013 – 1 екз.

Notodonta ziczac (Linnaeus, 1758): 02-04.05.2013 – 3 екз.

Pterostoma palpina (Clerck, 1759): 19.07.2012 – 1 екз.

Phalera bucephala (Linnaeus, 1758): 19.07.2012 – 1 екз.

Nolidae Bruand, 1846

Nola aerugula Hübner, [1793]: 19.07.2012 – 1 екз. [4]; 19.08.2013 – 1 екз.

Nola chlamitulalis (Hübner, [1813]): 03.05.2013 – 2 екз.

Nycteola asiatica (Krulikovsky, 1904): 23.07.2012 – 1 екз.

Garella musculana (Erschov, 1874): 21.07.2012 – 1 ♂ [4].

Earias clorana (Linnaeus, 1761): 20.07.2012 – 1 екз.; 03.05.2013 – 1 екз.

Earias vernana (Fabricius, 1787): 20.07.2012 – 1 екз.; 03-05.05.2013 – 4 екз.

Erebidae Leach, [1815]

Scoliopteryx libatrix (Linnaeus, 1758): 19.08.2013 – 1 екз.

Rivula sericealis (Scopoli, 1763): 22.07.2012 – 1 екз.

Hypena rostralis (Linnaeus, 1758): 20-21.07.2012 – 1 екз.; 12-13.10.2013 – 1 екз.; 09-10.11.2013 – 2 екз.

Leucoma salicis (Linnaeus, 1758): [1]; 17-19.08.2013 – 1 екз.

Lymantria dispar (Linnaeus, 1758): [1].

Euproctis chryorrhoea (Linnaeus, 1758): [1].

Laelia coenosa (Hübner, [1808]): [1].

Sphrageidus similis (Fuessly, 1775): [1]; 04.05.2013 – 2 гусениці на *Salix* sp.

+ *Spilosoma lubricipeda* (Linnaeus, 1758): 19.07.2012 – 1 екз.; 04-05.05.2013 – 2 екз.

Hyphantria cunea (Drury, 1773): [1].

Phragmatobia fuliginosa (Linnaeus, 1758): 20-21.07.2012 – 1 екз.

Arctia villica (Linnaeus, 1758): [1].

Arctia caja (Linnaeus, 1758): [1].

+ *Thumata senex* (Hübner, [1803-1808]): 17-19.08.2013 – 3 екз.

+ *Pelosia obtusa* (Herrich-Schäffer, 1847): 19.08.2013 – 1 екз.

+ *Pelosia muscerda* (Hufnagel, 1766): 19.08.2013 – 1 екз.

+ *Eilema sororcula* (Hufnagel, 1766): 20-21.07.2012 – 1 екз.

+ *Eilema caniola* (Hübner, [1803-1808]): 17-19.08.2013 – 1 ♂.

Amata phegea (Linnaeus, 1758): [1].

Simplicia rectalis (Eversmann, 1842): 19.07.2012 – 2 екз.

Macrochilo cribrumalis (Hübner, 1793): 22.07.2012 – 1 ♂ [4].

Herminia tarsicrinalis (Knoch, 1782): 18.07.2012 – 1 екз.; 22.07.2012 – 1 екз.

Hypenodes humidalis Doubleday, 1850: 21.07.2012 – 1 екз. [4]; 12-13.10.2013 – 1 екз.

Schrankia costaestrigalis (Stephens, 1834): 21.07.2012 – 1 ♂ [4]; 12-13.10.2013 – 3 ♂♂, 1 ♀.

Colobochyla salicalis ([Denis & Schiffermüller, 1775): 20-21.07.2012 – 1 екз. [4].

Drasteria caucasica (Kolenati, 1846): 19.07.2012 – 1 екз.; 04.05.2013 – 1 екз.

Drasteria cailino (Lefebvre, 1827): [2].

Catocala fraxini (Linnaeus, 1758): [1].

Catocala electa (Vieweg, 1790): 19.07.2012 – 1 екз.

Catocala elocata (Esper, [1787]): 19.07.2012 – 2 екз.; 12-13.10.2013 – 2 екз.

Euclidia glyphica (Linnaeus, 1758): 19.07.2012 – 1 екз.

Dysgonia algira (Linnaeus, 1767): 17-19.08.2013 – 1 екз.

Grammodes stolidia (Fabricius, 1775): 21.07.2012 – 1 екз.

Noctuidae Latreille, 1809

Abrostola triplasia (Linnaeus, 1758): 05.05.2013 – 2 екз.

Macdunnoughia confusa (Stephens, 1850): 19.07.2012 – 1 екз.; 12-13.10.2013 – 1 екз.

Diachrysia chryson deltaica Rakosy, 1996: 21-22.07.2012 – 2 ♂♂ [4].

Diachrysia chrysitis (Linnaeus, 1758): 21.07.2012 – 1 екз.

Diachrysia stenochrysis (Warren, 1913): 19.07.2012 – 1 екз.

Diachrysia nadeja (Oberthur, 1880): 17-19.08.2013 – 1 екз.

Autographa gamma (Linnaeus, 1758): [1]; 20-21.07.2012 – 1 екз.

Plusia festucae (Linnaeus, 1758): 05.05.2013 – 1 екз.

- Protodeltote pygarga* (Hufnagel, 1766): 20-21.07.2012 – 1 екз.
- Deltote uncula* (Clerck, 1759): 21.07.2012 – 1 екз.; 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Deltote bankiana* (Fabricius, 1775): 20-21.07.2012 – 1 екз.
- Acontia trabealis* (Scopoli, 1763): [1]; 22.07.2012 – 1 екз.
- Aedia funesta* (Esper, [1766]): 19.07.2012 – 1 екз.
- Aedia leucomelas* (Linnaeus, 1758): 19.07.2012 – 1 екз. [4].
- Acronicta tridens* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 21.07.2012 – 1 ♂; 17-19.08.2013 – 1 ♂.
- Acronicta rumicis* (Linnaeus, 1758): [1]; 20-21.07.2012 – 1 екз.
- Acronicta megacephala* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 19.07.2012 – 1 екз.; 22.07.2012 – 1 екз.; 02.05.2013 – 1 екз.; 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Craniophora ligustri* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Craniophora pontica* (Staudinger, 1879): 21.07.2012 – 1 екз. [4]; 05.05.2013 – 1 екз.
- Simyra albovenosa* (Goeze, 1781): 04.05.2013 – 1 екз.
- Tyta tuctuosa* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Amphipyra pyramidea* (Linnaeus, 1758): 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Amphipyra livida* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 12-13.10.2013 – 1 екз.
- Pyrrhia umbra* (Hufnagel, 1766): 22.07.2012 – 1 екз.
- Protoschinia scutosa* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Heliothis viriplaca* (Hufnagel, 1766): [1].
- Heliothis adaucta* Butler, 1878: 22.07.2012 – 1 екз.
- Helicoverpa armigera* (Hübner, [1808]): 20-21.07.2012 – 1 екз.
- Cryphia algae* (Fabricius, 1775): 22.07.2012 – 1 екз.; 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Bryophila raptricula* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 21.07.2012 – 1 ♂.
- Pseudeustrotia candidula* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Spodoptera exigua* (Hubner, [1808]): [1].
- Elaphria venustula* (Hübner, 1790): 22.07.2012 – 1 екз.
- Caradrina morpheus* (Hufnagel, 1766): 19.07.2012 – 1 екз.
- Caradrina clavipalpis* (Scopoli, 1763): 05.05.2013 – 2 екз.; 12-13.10.2013 – 2 екз.
- Hoplodrina blanda* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 21.07.2012 – 1 екз.
- Chilodes maritima* (Tauscher, 1806): 20-21.07.2012 – 1 екз.; 03-05.05.2013 – 5 екз.; 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Dypterygia scabriuscula* (Linnaeus, 1758): 20-21.07.2012 – 1 екз.
- Trachea atriplicis* (Linnaeus, 1758): 19.07.2012 – 1 екз.
- Sedina buettneri* (E.Hering, 1858): 12-13.10.2013 – 4 екз.
- Lenisa geminipuncta* (Haworth, 1809): 19.07.2012 – 2 екз.
- Oria musculosa* (Hubner, [1808]): [1].
- Globia sparganii* (Esper, [1790]): 19.07.2012 – 1 екз.
- Apamea remissa* (Hübner, [1808]): 04-05.05.2013 – 4 екз.
- Mesapamea secalis* (Linnaeus, 1758): 17-19.08.2013 – 1 ♂.
- Mesoligia furuncula* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 22.07.2012 – 1 екз.
- Atethmia centrargo* (Haworth, 1809): 12-13.10.2013 – 1 екз.
- Sunira circellaris* (Hufnagel, 1766): 09-10.11.2013 – 1 екз.
- Conistra rubiginosa* (Scopoli, 1763): 09-10.11.2013 – 1 екз.
- Eupsilia transversa* (Hufnagel, 1766): 09-10.11.2013 – 1 екз.
- Cerapteryx graminis* (Linnaeus, 1758): [1].
- Anarta trifolii* (Hufnagel, 1766): [1]; 19.07.2012 – 1 екз.
- Anarta stigmosa* (Christoph, 1887): 19.07.2012 – 1 екз.; 03-05.05.2013 – 6 екз.
- Lacanobia suasa* ([Denis & Schiffermüller], 1775): [1]; 17-19.08.2013 – 2 екз.
- Lacanobia oleracea* (Linnaeus, 1758): 19.07.2012 – 1 екз.
- Lacanobia splendens* (Hübner, [1808]): 20-22.07.2012 – 3 екз.
- Lacanobia blenna* (Hübner, [1824]): 05.05.2013 – 1 екз.; 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Mamestra brassicae* (Linnaeus, 1758): [1]; 20-21.07.2012 – 1 екз.
- + *Hadena silenes* (Hübner, [1822]): 03.05.2013 – 1 екз.
- Mythimna turca* (Linnaeus, 1761): 22.07.2012 – 2 екз.; 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Mythimna pallens* (Linnaeus, 1758): 17-19.08.2013 – 2 екз.
- Mythimna straminea* (Treitschke, 1825): 20-21.07.2012 – 2 екз.
- Mythimna unipuncta* (Haworth, 1809): 12-13.10.2013 – 1 екз.
- Mythimna albipuncta* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 17-19.08.2013 – 1 екз.
- Mythimna congrua* (Hübner, [1817]): 17-19.08.2013 – 3 екз.
- Mythimna l-album* (Linnaeus, 1767): 12-13.10.2013 – 1 екз.
- Leucania obsoleta* (Hübner, [1803]): 19-21.07.2012 – 4 екз.

Senta flammea (Curtis, 1828) : 20-21.07.2012 – 1 екз. ; 02.05.2013 – 1 екз.
Euxoa tritici (Linnaeus, 1761): [1].
Agrotis obesa Boisduval, 1829: [1].
Agrotis exclamationis (Linnaeus, 1758): [1]; 19.07.2012 – 1 екз.
Agrotis segetum ([Denis & Schiffmüller], 1775) : [1]; 19.07.2012 – 1 екз. ; 12-13.10.2013 – 1 екз.
Agrotis ipsilon (Hufnagel, 1766) : [1]; 20-21.07.2012 – 1 екз.
+ *Agrotis puta* (Hübner, [1803]) : 05.05.2013 – 2 екз. ; 12-13.10.2013 – 3 екз.
Axyليا putris (Linnaeus, 1761) : 19.07.2012 – 1 екз.
Ochropleura plecta (Linnaeus, 1761) : 20-21.07.2012 – 1 екз.

Noctua pronuba (Linnaeus, 1761): [1].
Xestia xanthographa ([Denis & Schiffmüller], 1775): 12-13.10.2013 – 1 екз.
Xestia c-nigrum (Linnaeus, 1758): [1]; 12-13.10.2013 – 1 екз.

Висновки

Таким чином, враховуючи результати наших досліджень і літературні дані, загальна кількість видів надродина Noctuoidea, відмічених на території Дунайського біосферного заповідника, складає 124 види. Цей список є далеко не остаточним і в подальшому буде значно доповнений, оскільки на румунській частині дельти Дунаю виявлено більш ніж 350 видів цієї надродина [5, 14].

1. Єрмоленко В. М. Анотований список лускокрилих (Lepidoptera) території ДБЗ // Біорізноманітність Дунайського біосферного заповідника, збереження та управління. — К.: Наукова думка, 1999. — С. 533-538.
2. Ключко З. Ф., Плющ І. Г., Шешурак П. Н. Аннотированный каталог совок (Lepidoptera, Noctuidae) фауны Украины. — К.: Вид-во ІЗШ НАНУ, 2001. — 884 с.
3. Ключко З. Ф. Совки України. — Київ, вид-во Расвського., 2006. — 248 с.
4. Халаим Е. Находки новых, редких и малоизвестных бабочек-совок (Lepidoptera, Noctuidae s.l) в Одесской области Украины // Наукові записки Державного Природознавчого музею. — 2013. — Вип. 29. — С. 159-166
5. Czekely L. Fluturi de noapte din Romania 1. — Disz-Tipo, 2010. — 264 p.
6. Fibiger M. Noctuidae Europaea. Vol. 1. Noctuidae I. — Sorø, Entomological press, 1990. — 208 p.
7. Fibiger M. Noctuidae Europaea. Vol. 2. Noctuidae II. — Sorø, Entomological press, 1993. — 230 p.
8. Fibiger M. Noctuidae Europaea. Vol. 3. Noctuidae III. — Sorø, Entomological press, 1997. — 418 p.
9. Fibiger M., Hacker H. Noctuidae Europaea. Vol. 9. Amphipyridae, Condicinae, Eriopinae, Xyleninae. — Sorø, Entomological press, 2007. — 410 p.
10. Fibiger M., Ronkay L., Steiner A., Zilli A. Noctuidae Europaea. Vol. 11. Pantheinae, Dilobinae, Acronictinae,

- Eustrotiinae, Nolinae, Bagisarinae, Acontiinae, Metoponinae, Heliolithinae and Bryophilinae. — Sorø, Entomological press, 2009. — 504 p.
11. Fibiger B., Ronkay L., Zilli A. Noctuidae Europaea. Vol. 12. Rivulinae — Phytometrinae, and Micronoctuidae, including Supplement to Noctuidae Europaea, vols 1-11. — Sorø, Entomological press, 2010. — 451 p.
12. Goater B., Ronkay L., Fibiger M. Noctuidae Europaea. Vol. 10. Catocalinae & Plusiinae. — Sorø, Entomological press, 2003. — 452 p.
13. Hacker H., Ronkay L., Hreblay M. Noctuidae Europaea Vol. 4. Hadeninae I. — Sorø, Entomological press, 2002. — 419 p.
14. Rakosy L. Die Noctuiden Rumaniens. — Linz. 1997. — 648p.
15. Ronkay G., Ronkay L. Noctuidae Europaea Vol. 6. Cucullinae I. - Sorø, Entomological press, 1994. — 282 p.
16. Ronkay G., Ronkay L. Noctuidae Europaea Vol 7. Cucullinae II. - Sorø, Entomological press, 1995. — 224 p.
17. Ronkay L., Yela J. L., Hreblay M. Noctuidae Europaea Vol. 5. Hadeninae II. - Sorø, Entomological press, 2001. — 451 p.
18. Witt T. J., Ronkay L. Noctuidae Europaea Vol. 13. Lymantriinae and Arctiinae. — Sorø, Entomological press, 2011. — 448 p.
19. Zilli A., Ronkay L., Fibiger M. Noctuidae Europaea Vol. 8. Apameini. - Sorø, Entomological press, 2005. — 323 p.

Отримано: 11 червня 2013 р.
Прийнято до друку: 18 жовтня 2013 р.